

Alois Jirásek:

Ze staročeské mobilisace.

Tu mobilisaci či »veřejnou hotovost« ustanovil král Jiří Poděbradský, a sněm, který byl držán v postě o suchých dnech r. 1470, ji schválil. Byla proti Uhrům, proti králi Matyášovi, proti kterému před dvěma lety byla vojna »rozvolána«. Všechna obec království Českého, páni, rytíři a města ochotně svolili »pro dobré a počestné téhož království a řekli všichni společně zachovatí se tak a to pod pokutou, kdož by se při tom nezachoval, tak aby proti Jeho Mil. královské statek ztratil, kterýžbykoliv měl. A ten statek toho aby byl obrácen k obecnému dobrému.« Tedy konfiskace všeho jmění.

Sněm na tom zůstal, »aby to opatřeno bylo, aby ze všech krajův počet určený jízdných i pěších s vozy vojenskými vydáno bylo«.

Počet ustanovil král se svou radou a »s těmi z krajův přidanými vedle možnosti každého kraje.« Byly to: Hradecko, Kouřimsko, Chrudimsko, Čáslavsko, Vltavsko, Slánsko, Zatecko, Rakovnicko, Litoměřicko, Boleslavsko. Do toho nepočítány Bechyňsko, Prácheňsko a Plzeňsko, kdež věrní královi měli ustavičnou válku s protivníky domácími, s panstvem králi odporným.

Všichni mobilisovaní měli se strhnout na místě určeném. »A to pole (služba vojenská) má držáno býti půl léta bez roztrhování (v jednom) i déle, pokudžbykoli toho potřeba byla.« Vyreklamování nebo službě uhýbání nesmělo být. »Aby žádný, buďto pán, zeměin aneboli z měst lidí svých nevymlouval« pod pokutou svrchupsanou.

Nad branným mužstvem každého kraje ustanoven hejtman; ten »aby sobě způsobil setníky, padesátníky«, a ti všichni hejtmané, aby poslušni byli hejtmana nejvyššího, který jim od krále »vydán a jmenován bude«.

Na hradecký kraj »totof jest položeno: devět set pěších, sto koní jízdných a mezi těmi aby bylo dvanáct kopinníkův a padesát vozův; a k tomu každému vozu dostane se 18 pěších. Z těch aby bylo 13 střelců, 4 pavézníci a k tomu vozataj. A ti všichni aby lebky měli s kulkami a s pra-

chem a kopy šípův, dvoje cepy, dvě motyky, dvě lopaty, dvě sekery, jedno kopy s hákem a řetěz pod vozem. A tak se dostane také, že máte býti ke každému vozu dva jízdní. Co se pak dotýče potřeb srubnic, houfnic, prachu, kulí, šípův ku potřebám i ohnivých, jakož se na vojsko sluší, to pak skrze pana podkomorníka (královského úředníka nad městy královskými) bude ustanoveno každému z měst.«

Jen ještě Žatecko a Rakovnicko mělo dát devět set pěších a sto jízdných. Ostatním krajům určen menší počet vojska i vozů válečných.

Hotovost ta se pak osvědčila. Bylo to toto vojsko, které v srpnu toho roku, kdy král Jiří s hlavním vojskem polem pracoval na Moravě, uhodilo na Uhry, vniknuvši z nenadání z Moravy do Čech. Uhrů bylo osm tisíc, samá jízda. Aby mohli rychle postupovat, rozkázal Matyáš, aby kořisti nesbírali a neuklízeli, nýbrž aby jen pálili, vše v požeh dávali. Tím strašlivým pochodem pronikli až ke Kutné Hoře. Ale tu na ně udeřilo vojsko desíti krajů výše vypsané, k němuž se odebrala Jiříkova žena, statečná královna Johanna.

Matyáš zvěděv, že také král Jiří z druhé strany s vojskem pospíchá do Čech, dal se na kvapný ústup, který pak už byl útekem. Tu mu zhyňulo množství jezdců, kteréž rozhořčené vojsko české stíhalo jako zlořilé žháře.

»A král Jiří, jeda za ním (Matyášem) z Moravy, nemohl ho uhoniti, jeda tůž cestú, kudyž on pálil, ano se ještě kůřilo.«

